

22. avgust 1990

130 let – in mesec pozneje

22. avgust ob 15. uri

Enaindvajsetega julija smo steklarji praznovali svoj praznik – dan steklarjev in z njim 130-letnico Steklarne Hrastnik. Le en mesec za tem smo na tej Steklarni gledali uničujoče puščanje ognja. Vse se je zgodilo z bliskovito naglico. Skozi dim ki je ob 13.25 uri sprožil alarm za klic NA PO-MOČ so že v naslednjem hipu planili plameni, se nato razširili; v notranjost skladišča izdelkov, po zunanjih stenah, švignili so do slikarnice in še višje, do skladišča kartonov.

Veliki plameni so se trdovratno upirali močnim vodnim curkom iz gasilskih topov in cevi. Prasketanje v grozljivo velikih plamenih, vročina, pokanje, bobnenje motorjev gasilskih črpalk, klici ob gasilskem poveljevanju... V vse to se je nenadoma zarezala še silna rešilca...

Strmeli smo in upali, da bo ogenj prizanesel vsaj veliki skladiščni stavbi. Zdelo se je, da bo močna, kot je bila videti, zmogla kljubovati ognjenim zubljem, a so že naslednji hip stekla na oknih popokala zaradi velike vročine in ognjena ujma si je utrla pot v vsa njena nadstropja.

Minile so tri ure neusmiljenega boja z ognjem, še vedno smo gledali velike plamene na tovarni, a zdaj za silo ukročene. Z vodnimi curki narejena pregrada na strehi med starih in novejšim delom tovarne je ognju zaustavila pot po strehi. A težke bitke z ognjem še ni bilo konec. Potekala je tudi na našim očem prikritih mestih: zadaj za tovarno in v njeni notranjosti. Iz brusilnice, slikarnice, laboratorija je nekaj delavcev umikalo in spravljalo na varnejša mesta, kar se je pač dalo: aparate, jeklenke, barve...

Ko je ognjeno divjanje zunaj pojenja, se je težka in za tovarno skoraj odločilna bitka z ognjem, odvijala v njeni notranjosti. Nekaj delavcev in domačih gasilcev se je borilo z ognjem v neposredni bližini kompresorske postaje. (To je ravno tista postaja, o kateri smo pisali v poletni številki Steklarja.) Po večurnem boju jim jo je uspelo rešiti. Na lastno odgovornost. Predobro so vedeli, da je tovarna zgubljena, če bi požar zajel še njo...

Osrednja popoldanska radijska poročila so že priobčila vest o požaru v Steklarni Hrastnik, o poškodovanih in v bolnico odpeljanih štirih delavcih. Tudi o enem, ki je v kritičnem stanju. Hip za tem smo v tovarno dobili uradno sporočilo: Peter Kavzer je umrl... Očividci pripovedujejo, kako si je pri-

zadeval v boju proti divjanju ognja, kako so z njegovo pomočjo popustila ena od skladiščnih vrat, izza katerih

so prihajali klici treh delavcev na pomoč, kako je preskočil eno od ovir in spet prijel za gasilsko cev. Še je hotel

kljubovati ognju, kljub bolečini, ki se je nenadoma zarezala v prsih, jo pregnati. Potem ji je moral popustiti...

ČETRTEK, 23. avgust

Dan potem

Minila je noč, za mnoge brez spanca, ali s sanjami o grozljivih plamenih. Iz pogorišča se je še vedno kadilo. Gasilci so sedaj postali čuvaji pogorišča. Zdaj tu, zdaj tam so morali ukrepati. Pred tovarno so se začeli zbirati delavci. Nekateri niso slišali sporočila po radiu prejšnji večer, naj ostanejo doma. Drugi so prišli, da bi sedaj videli razsežnost tragedije in zvedeli kaj novega...

Onemeli smo ob novici, da se Milica Požin in Edi Sršen po včerajšnjem šihu nista vrnila domov. Je to mogoče?

Milica je med prvimi opazila požar in obvestila svojega vodjo. Pa vendar postala njegova žrtev. Tudi Edi je že bil izven nevarnosti. Po kaj se je vrnil v goreče prostore, ne bomo zvedeli nikoli.

V Steklarno prihajajo ljudje, ki jih je pripeljala službena dolžnost: organi UNZ, izvedenci, preiskovalni organi, cenilci škode...

Pogled z neba

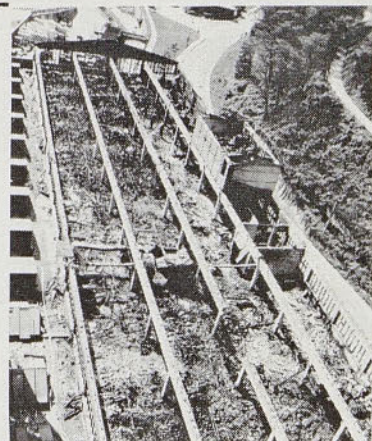
Pogovori ljudi se začnajo in končujejo z mislimi na nesrečo, njenih razsežnostih, posledicah, vzrokih. V očeh ljudi se večkrat zalesketajo solze. Poslušamo pripovedi, kako so se nekateri rešili, o nadčloveških naporih delavcev, ki so se vključili v reševanje tovarne...

PETEK, 24. avgust

Gasilci še vedno čuvajo pogorišče. Dan je podoben včerajšnjemu. Poln tesnobe. V firmo prihajajo sožalne brzojavke. Nekateri nas bodrijo, obljublajo, da nam bodo pomagali.

Vodstvo tovarne si prizadeva, da zaradi ustavitve proizvodnje ne bi prišlo do nepredvidenih zapletov, na drugi strani pa, da bi se v novonastalih razmerah osnovna proizvodnja lahko nadaljevala čimprej.

Predstavniki Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij so včeraj in danes vzeli vzorce materialov iz poškodovanih objektov. Obljubili so, da bodo z analizami pohiteli. Vendar pa iz-

delava take analize traja dalj časa. Od njih so odvisne nadaljnje odločitve: ali v požaru zajete objekte sanirati ali jih porušiti in zgraditi nove.

Ta dan zaznamujeta še dve novici. Prvi, da je požar povzročila mladeniška nepremišljenost skoraj ne moremo verjeti. Druga vest je prav tako žalostna: poslednje slovo od treh naših sodelavcev bo naslednji dan v soboto popoldan 25. avgusta.

23. avgust ob 8. uri zjutraj

Gasilci, hvala vam!

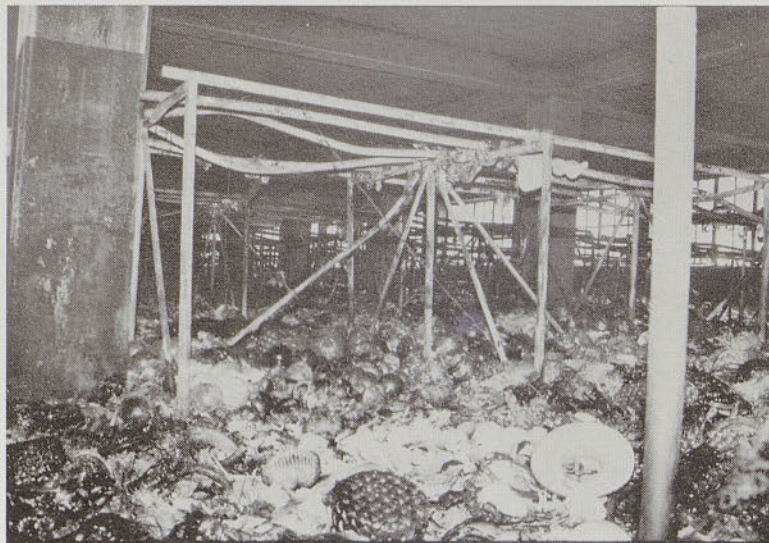
Domačim gasilcem, ki so na kraj požara prihiteli 6 minut za tem, ko se je oglasila tovarniška sirena, so se v boju z ognjem pridružili gasilci iz okoliških gasilskih društev: Hrastnika, Trbovelj, Zagorja, Laškega in Radeč, nato pa še iz Celja in Ljubljane.

Pred dnevi smo vsem pri gašenju požara sodelujočim društvom, po pošti izrekli zahvalo za požrtvovalno delo pri gašenju in reševanju preostalega dela tovarne. Povejmo še, da je pri gašenju požara sodelovalo 299 gasilcev iz naslednjih društev oziroma mest.

- Steklarna Hrastnik
- Rudnik Hrastnik
- Tovarna kemičnih izdelkov Hrastnik

- Hrastnik mesto
- Dol
- Marno
- Turje
- Prapretno
- Trbovlje mesto
- TET Trbovlje
- Cementarna Trbovlje
- Zagorje mesto
- Kotredež
- Rudnik Zagorje
- Laško mesto
- TIM Laško
- Radeče
- Celje brigada
- Ljubljana brigada

Vsem gasilcem še enkrat iskrena hvala!

Ko zgorijo kartoni, paleta, ko celo železo ne more kljubovati ognju.

Sindikalna pobuda za pomoč

Dan po požaru, 23. avgusta zjutraj, je bila sklicana seja predsedstva zveze svobodnih sindikatov Hrastnik, z namenom, da bi se seznanila z obsegom in posledicami požara v Steklarni Hrastnik, in da bi se vključila v reševanje težav, ki bodo nastale v 1400-članskem kolektivu. Predsedstvo je dalo pobudo vsem sindikatom podjetij in ustanov občine Hrastnik, da vsi zaposleni en delavnik namenijo kot solidarnostno pomoč delavcem Steklarne za reševanje socialnih problemov, ki bodo nastali po požaru.

Še isti dan se je sestalo predsedstvo Medobčinskega sveta ZSSS Trbovlje

ter dalo pobudo, da naj akcijo zbiranja pomoči zastavijo v vsem revirskem prostoru.

Gre torej za akcijo sindikata in pomoč ljudem, ki je bodo najbolj potrebni. Sicer pa je tako kot predsedstvo hrastniškega tudi predsedstvo medobčinskega sindikata izrazilo pričakovanje, da se bosta v aktivnosti in pomoč vključila tudi svet ZSSS in ROS Kemične in nekovinske industrije. Izrazili pa so tudi upanje, da bo sanacija po požaru zahtevala angažiranje revirskega gospodarstva, družbenopolitične skupnosti, bank, skladov in celotne Slovenije.

Besede sožalja, moralne podpore, pomoči

**STEKLARNA HRASTNIK
HRASTNIK
1. maja 14**

Predsedstvo Republike Slovenije pozorno spremlja položaj, ki je nastal za vaše delavce in podjetje s katastrofalnim požarom v tovarni. Predvsem obžalujemo človeške žrtve, ki jih je zahtevala nesreča. Prejmite, prosimo, vi in družine ponesrečenec, izraze najglobljega sočutja!

Obenem izražamo prepričanje, da boste s svojo vztrajnostjo in delavnostjo znali prebresti vse težavne posledice in še naprej ostali eno tistih podjetij, ki je uspevalo kljub težavnim časom ostati uspešno in ustvarjalno, v mnogih ozirih vzorno.
Predsedstvo Republike Slovenije

Dragi tovariši!

Vaša nesreča me je globoko prizadela, toda poznavajoč vašo upornost in delavnost, čvrsto verjamem, da boste posledice hitro odpravili.
Srečno!

Tkavc Lado
Rogaška Slatina

V roke direktorju B. Milinoviču.

Ob težki nesreči in veliki materialni škodi, ki jo je utrpel vaš kolektiv v ognjeni stihiji, vam izrekamo vso delavsko solidarnost vseh paračinskih steklarjev. Istočasno pritrjujemo našo pripravljenost, da vam pomagamo pri odpravljanju posledic požara in normalizaciji proizvodnje v vašem podjetju.

SRPSKA FABRIKA STAKLA PARAČIN
Generalni direktor
D. Hadžić

Delavskemu svetu podjetja!

Zelo smo bili pretreseni ob vesti, da vas je prizadela huda delovna nesreča. Kot dobremu in tesnemu poslovnemu partnerju vam ob nastalih posledicah nesreče želimo, da stanje čimprej normalizirate, istočasno pa vam sporočamo, da vam bomo v okviru naših možnosti maksimalno pomagali.

Generalni direktor
Roman Mirnik in -
delavci podjetja Kemija Impex

Materialna pomoč

V zvezi z nesrečo, ki vas je prizadela se zavedamo, da je v takih trenutkih verjetno poleg moralne podpore bolj potrebna materialna oziroma finančna pomoč. Glede na to, da budno spremljamo medijske informacije iz katerih smo izvedeli, da pričnete s proizvodnjo že v ponedeljek, vam kot vaš poslovni partner želimo pomagati.

Kot dobavitelj lepilnega traku, katerega imate tudi naročenega ter pripravljenega za dispozicijo, domnevamo, da ga boste pri normalni proizvodnji tudi potrebovali, vam le-ta stoji na razpolago v naročeni količini 316 kg in sicer brezplačno v vrednosti 6.000,00 din.

Glede na to, da smo majhno podjetje je ta vrednost enkrat večja kot znaša enodnevni zaslužek zaposlenih delavcev. Upamo, da vam naš predlog ustreza. V pričakovanju vašega odgovora oziroma potrjena dispozicije blaga, vas lepo pozdravljamo!

PIRAMIDA, podjetje za trgovino,
kooperacijo in svetovanje
Direktor
Anton Dolinšek

V spomin

Ediju, Milici in Petru

Bolečino težko izraziš z besedami, lahko jo le grenko občutiš.

Sreda, 22. avgust 1990. Dan primeren letnemu času. Lep, topel, za popoldansko izmeno v Steklarni nič kaj prijeten. Srečni tisti, ki bodo šli vsak čas domov – so moledovali tisti, ki so se pripravljali na popoldansko izmeno. Nič hudega sluteč smo opravljali vsakdanja opravila, eni bolj drugi manj zadovoljni sami s seboj. Toda nena doma: srhljiv, globoko v telo segajoč glas tovarniške sirene je pretrgal vsakdanja opravila. Trije zaporedni enako dolgi signali. Ogenj? Ne! Požar! Skladišče gotovih izdelkov je v hipu postalo ogromna baklja. In cilj vse večjega števila prihajajočih gasilcev iz bližnje in daljne okolice, ki so nesebično hiteli v pomoč domačim reševalcem. Toda kljub izdatni pomoči, strokovni in tehnični usposobljenosti, kljub nadčloveškim naporom je ogenj naredil svoje. Posledice so bile strahovite. Ognjeni zublji se niso zadovoljili samo s poslopjem, opremo in gotovimi izdelki. Vzeli so nam najdražje – tri dolgoletne, delovne in strokovno usposobljene sodelavce. Petru Kavzerju starejšemu – ključavničarju vzdrževalcu je odpovedalo srce, na pogorišču pa sta ostali trupli Milice Požin – vodje skupine v skladišču gotovih izdelkov in Edija Sršena – steklarja.

Peter Kavzer je le dan poprej praznoval svoj 58. rojstni dan. V kolektiv je prišel leta 1954. Čez slabo leto bi odšel v zasluženi pokoj.

Milica Požin je maja napolnila 47 let. Pri nas se je zaposlila leta 1958 kot petnajstletno dekle. Upokojena bi bila

septembra leta 1993. Tudi Edi Sršen, rojen leta 1942 je ves svoj delovni čas preživel med nami. Zaposlil se je tako kot Milica – leta 1958. Do upokojitve sta mu manjkali le še dve leti.

Vsi trije so bili priljubljeni in spoštovani med sodelavci. Peter, postaven mož, poln vedrine in kljub letom še vedno mladostno razpoložen, je bil dobrodošel povsod kjerkoli se je pojavil z delovno torbo prek ramen. Od mladih let športnik, sicer pa gasilec in vnet lovec.

Milica je začela skromno. Prijela je za vsako delo in bila vedno pripravljena pomagati tam kjer je bilo to potrebno. Prizadevnost in delavnost sta ji vlivala zaupanje med sodelavci in predpostavljenimi. Z leti je napredovala do vodje skupine.

Edi je bil nizek, tih in skromen mož. Predan delu in poklicu, ki ga je opravljal z največjo mero predanosti. Doberšen del svojega prostega časa je namenil lepi slovenski pesmi in bil dolgoletni član moškega pevskega zbora DPD Svoboda II.

Milica je našla svoj zadnji dom na vaškem pokopališču v Velikem Širju nad Zidanim mostom. Peter in Edi pa počivata na dolskem pokopališču.

Za njimi je ostala globoka in boleča praznina.

Žena Darinka, hčerka Suzana in sin Peter so izgubili očeta Petra. Pri Požinovih bodo mož Anton, hčerka Marija in sin Janez še dolgo zaman pričakovali mamin prihod s »šišta«. Kako bosta žena Anica in sin Sašo shajala brez moža in očeta? Povsod bo težko. Pred nami so dnevi žalosti, neizmerne bolečine, vendar tudi dnevi obnavljanja v ognju uničenega dela tovarne. To

nalogo bomo s skupnimi močmi zmogli. Žal samo to. Kajti kljub vsem hotenjem in željam ni moči, ki bi nam vrnila življenje tragično preminulih sodelavcev. Peter, Milica in Edi. Z vašo tragično smrtjo je odšel delček skupnega slavlja ob praznovanju 130-letnice kolektiva. Takšno je na žalost življenje. Resničnost, ki ne priznava čustev, je sestavni del našega vsakdana. In kakorkoli smo vam hvaležni za vse lepo skupaj preživeto, za vaš nesebičen prispevek k razvoju kolektiva, za več kot 30 let skupno prehojene poti, prav tako moramo žal ugotoviti, da nas bo na vse to odslej naprej

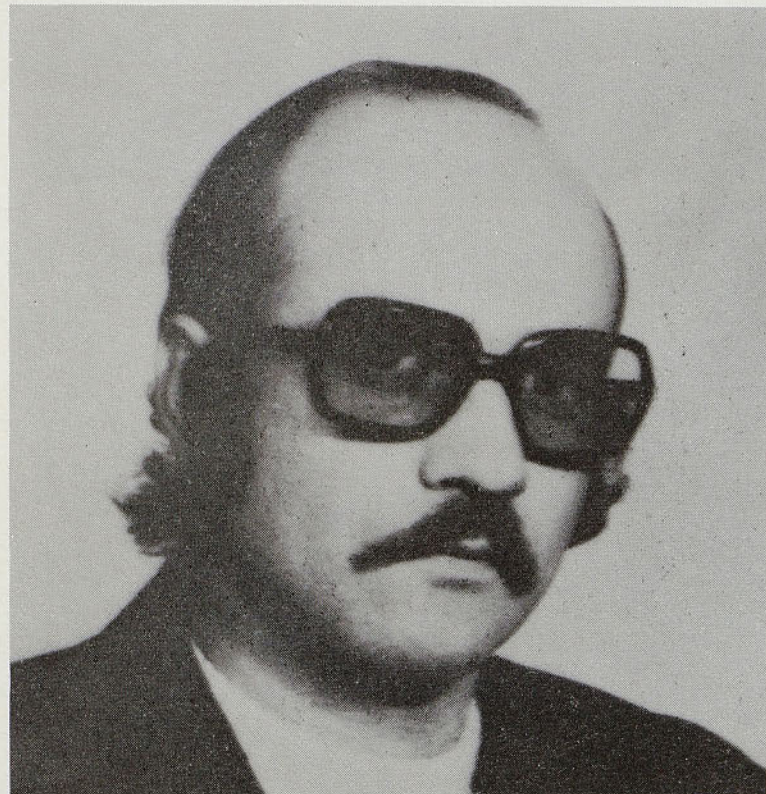
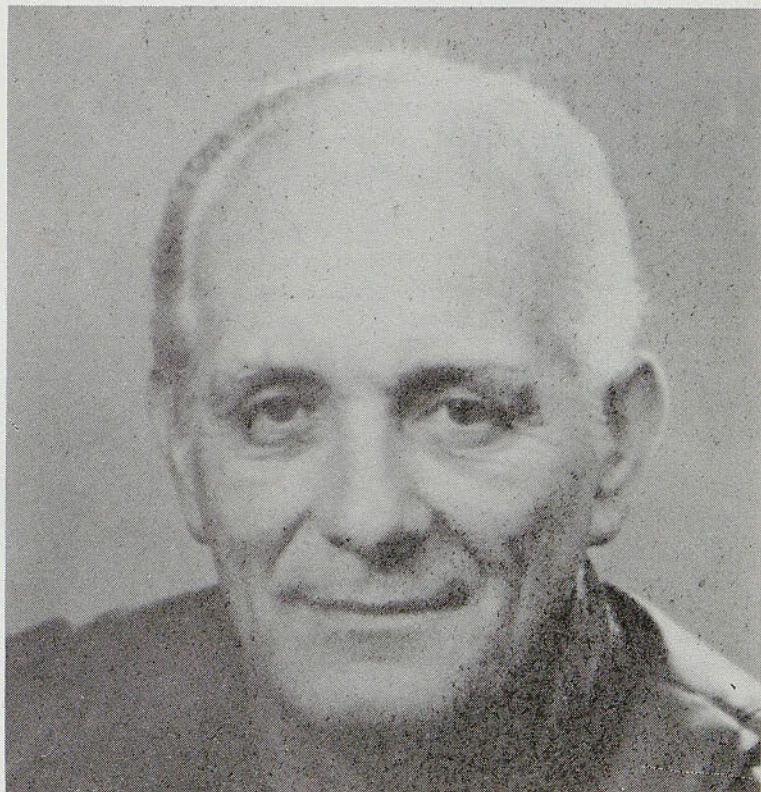
vezal le še spomin. In kakorkoli: zalit s solzami neizmerne žalosti, z bolečino v prsih, ga bo vedno in povsod krasilo ponosno spoznanje – da je bilo vredno živeti z vami. In prav zaradi tega smo vam še posebej hvaležni.

Spustila se je noč in v premišljanju me je pot zanesla med sveže, s cvetjem in s svečami obdane grobove. Skozi drobno lučko mi je vse bolj silil v ospredje strahovit plamen, ki je nevezdržno silil navzgor. In v tem plamenu so me gledali vaši prijetni, tako topli in otroško nedolžni obrazi. To sliko si bom zapomnil ...

Milica Požin

Peter Kavzer

Ob izrazih sožalja so nam konkretno obliko pomoči ponudili ali darovali

- Jutranjka Sevnica – 500.000 dinarjev
- Tehno – Impex Ljubljana – 30.000 dinarjev
- Piramida, podjetje za trgovino, kooperacijo in svetovanje – 316 kg lepilnega traku, v vrednosti 6.000 dinarjev
- IBE Elektroprojekt – pomoč pri pripravi dokumentacije in inženiring storitev
- RI – Razvojni inženiring Ljubljana – storitve iz svoje dejavnosti
- IB Industrijski biro Ljubljana – storitve iz svoje dejavnosti
- BTC Javna skladišča Ljubljana – skladiščenje izdelkov za pet mesecev za polovico ceneje in pomoč njihovih delavcev pri skladiščenju
- Kovinotehna Celje – uporaba skladiščnih prostorov
- Javna skladišča Celje – uporaba skladiščnih prostorov
- Elektrotehna – uporaba skladiščnih prostorov
- Kmečka zveza Slovenije – Bojan Rovšek – 10.000 dinarjev
- Emil Stern Zagorje – 1.000 dinarjev
- Branko Klančar – atelje za fotografijo in oblikovanje Dol pri Hrastniku – storitve v vrednosti 25.000 dinarjev
- Krka Novo mesto – takojšnje plačilo zapadlih in poravnava še ne zapadlih računov in 400 l WD 40 za zaščito orodja
- TAM Maribor tridnevni prevoz z njihovim kamionom in šoferjem
- Primat Maribor – varnostna omara za arhive
- Emil Golež – Marno enodnevni brezplačni prevoz z lastnim kamionom
- Oddelek za ljudsko obrambo Maribor – posoja 9 velikih in 4 manjše šotore za skladišča
- Pokrajinski štab TO Trbovlje – posoja dveh velikih šotorov
- Rudis Trbovlje – storitve iz svoje dejavnosti
- Iskra – tovarna polprevodnikov Trbovlje – pomoč s tehničnimi kadri možnost za zaposlitev določenega števila ljudi
- KRC – Kulturno rekreacijski center Hrastnik – uporaba prostorov za določene namene
- Gradbeno podjetje Hrastnik – GREIMONT Dol – možnost skladiščenja kartonov
- Rudnik Trbovlje – brezplačni prevozi s tovarnjakom

Sožalja in pripravljenost za pomoč pri sanaciji razmer v okviru svojih možnosti so izrazili tudi:

- Kemija – Impeks
- Steklarna Boris Kidrič Rogaška Slatina
- Steklarska šola Rogaška Slatina
- Sijaj Hrastnik
- Srpska fabrika stakla Paračin
- Steklarna Straža, Hum na Sutli
- Pantič Tošo, Transport Krško
- Unioninvest Sarajevo
- Transjug Reka
- Podravka Koprivnica
- IMP Ljubljana – Inštitut za metalne konstrukcije
- IBT Trbovlje
- Delegat v zveznem zboru g. Pipan – »Videm« Krško
- Poslovno združenje steklarske industrije Hrvatska
- Rudolf Zimmermann ZRN

Sočustvovanje in željo, da bi posledice požara čimprej uspešno sanirali, so nam izrazili še številni kolektivi in posamezniki.

- Predsedstvo republike Slovenije
- Steklarna Hrpelje
- Radeče papir
- Ferralit Zalec
- Merkator Mednarodna trgovina Ljubljana
- Gostje iz Češkoslovaške, ki so letovali v počitniškem domu Portorož
- Bogoljub – Buca Trkulja, Bačka Palanka
- Lado Tkavc Rogaška Slatina

Tistim, ki nam pomagajo sta se pridružila tudi Tiskarna Formatisk in sodelavec Iztok Premrov – ter delo za to posebno izdajo glasila opravila brezplačno Iskrena hvala!

V času, ko smo zaključili redakcijo te posebne izdaje glasila »Steklar«, so v delovno organizacijo še prihajala obvestila o pomoči. Nekatere ponudbe so morda v tem času že dobile konkretnjšo vsebino. Zato je morda seznam o darovani ali ponujeni pomoči nepopoln. Mogoče smo zaradi vsesplošnega razburjenja koga celo prezrli. Če se je zgodilo kaj takega, se iskreno opravičujemo, obenem pa se iskreno zahvaljujemo vsem, ki nam v teh težkih trenutkih pomagajo. Predvsem pa je za nas dragoceno spoznanje, da nismo ostali sami. Delovni kolektiv Steklarne Hrastnik tega ne bo pozabil.

STEKLAR
steklar

Odbor za obveščanje: Marijanca Polzelnik – predsednica, člani: Milan Crnković, Janez Ciglar, Jože Drugovč, Jože Godicelj II. in Albert Kapelar.

Uredniški odbor: Mili Kobal – glavna in odgovorna urednica, člani: Zdenka Fabjan, Majda Krošlin, Alojz Marcen, Ervin Predovnik in Franc Vidovič. Fotografije Branko Klančar. Grafična priprava in tisk v nakladi 2200 izvodov tiskarna Formatisk. Naslov uredništva: Steklar, Hrastnik, Cesta 1. maja 14, telefon 0601/41-622, int. 110. Po sklepu republiškega komiteja za informiranje je glasilo oproščeno davka od prometa proizvodov.

PONEDELJEK, 27. avgust

Vse vrste pomoči

Posledice požara vidimo in čutimo na vsakem koraku. Danes je stekel del proizvodnje stekla, delavci iz brusilnice in slikarnice še ostanejo doma, saj sta oba proizvodna prostora močno poškodovana. Nekateri delavci začnajo odpravljati posledice požara, pospravljati... Organiziranje proizvodnje je težavno. Izdelke namesto v skladišče vozijo na tovarniški parkirni prostor in skladišče za Savo. Usoda v požaru zajetih objektov je še neznana. Čakamo, kaj bodo pokazale strokovne analize, kaj rekli raziskovalci materialov.

Pojavljajo se prve, neuradne ocene o škodi. Bojda znaša med 240 in 280 milijoni dinarjev ali 35 do 40 milijonov DEM.

To pa je podatek, ki pove, da sami ne bomo kos izdatkom, potrebnih za obnovo. V skladu z načelom dobrega gospodarjenja smo imeli objekte, stroje, izdelke in izpad proizvodnje primerno zavarovane. Prve ogledne in ocene je zavarovalnica Triglav že opravila, čez nekaj dni bodo ogled opravili še skupaj s predstavniki Loydove zavarovalnice, s katero ima Zavarovalna skupnost Triglav sklenjeno pozavarovanje.

Pravzaprav je Zavarovalna skupnost Triglav oz. njeni delavci izjemno hitro reagirali in ukrepali pri odmeri odškodnin in imeli korekten odnos tudi do družin ponesrečenih delavcev, za kar smo jim nadvse hvaležni.

Delavci, ki so ostali brez delovnih mest, so morali ostati doma. »Na čakanju,« kot pravimo z novo terminologijo. Za prvih sedem dni bodo imeli 100-odstotno nadomestilo osebnega dohodka, kasneje najmanj 70 odstotkov od tistega, ki bi ga imeli, če bi delali.

Ob vsem hudem, kar nas je doletelo tisto usodno sredo 22. avgusta, pa nam vliva novih moči spoznanje, da v nesreči nismo ostali sami.

Še isti dan, ko je bil požar, se je v večernih urah sestal občinski izvršni svet, ter se vključil v reševanje problematike in nastalih razmer.

V nesreči so se nas spomnili naši poslovni partnerji. Oglasile so se številne druge institucije in posamezniki. Pomoč so nam ponudili v materialu, storitvah in denarju – po svojih močeh in zmožnostih. Mnogi so nam ob besedah sočustvovanja izrekli moralno podporo...

Kdo bi pred enim mesecem, ko so nov gasilski avto izročili svojemur namenu – njegov boter direktor Steklarne B. Milinovič je tedaj gasilcem zaželel, da bi ga čim manjkrat uporabljali – lahko pomislil, da bo ta isti avto moral vse svoje sposobnosti prvič preizkusiti prav pri reševanju domače Steklarne.

